

Sp.

8. Tillaga til þingsályktunar

[8. mál]

um sundlaug við Grensásdeild Borgarspítalans.

Flm.: Magnús Kjartansson, Jóhann Hafstein, Einar Ágústsson,
Eggert G. Þorsteinsson.

Alþingi ályktar að heita sér fyrir því í samráði við ríkisstjórnina, að á fjárlög ársins 1977 verði tekið framlag til sundlaugagerðar við Endurhæfingardeild Borgarspítalans við Grensásveg.

Greinargerð.

Flutningsmenn þessarar tillögu hafa allir dvalist á Endurhæfingardeild Borgarspítalans við Grensásveg, mislengi þó. Þessi sjúkrahússtofnun er myndarleg, húsa-
kynni hentug og vistleg, starfsfólkið mjög samvalið og áhugasamt um að ná sem bestum árangri. Fyrir þá, sem þarna dveljast og eiga við persónulegan vanda að stríða, er ótrúlega uppörvandi að fylgjast með framförum annarra sem hafa getu, þrek og einbeittni til þess að fylgja ráðum lækna og hjúkrunarliðs.

Enda þótt Grensásdeild Borgarspítalans sé myndarleg stofnun er að sjálfsögðu þörf framkvæmda sem stuðlað gætu að því að hún kæmi að enn meira gagni. Fyrsti flutningsmaður þessarar tillögu ræddi nokkuð við starfsfólk um það hverjar framkvæmdir væru brýnastar, einkum við yfirlækni deildarinnar, Ásgeir B. Ellertsson dr. med. Niðurstaða hans var sú að gerð sundlaugar handa fötluðum væri það verkefni sem gagnlegast væri og líklegast til að skila árangri. Hefur hann samið greinargerð þá sem hér fer á eftir um notagildi sundlaugar.

„**Eiginleikar vatns gera það mjög hentugt til notkunar við sjúkráþjálfun.**

- a) **Hitaleiðari:** Vatn er sérstaklega heppilegt til að leiða hita, bæði til að hita upp og kæla líkamshluta.
- b) **Pungi vatns:** Þyngd vatnsins, tregða og uppdrifseiginleiki nýtist í mörgum tilvikum sem mótstaða við styrktaræfingar.

- c) **Uppdrifseiginleiki vatns:** Uppdrifseiginleiki vatns upphéfur að miklu leyti líkamsþunga og auðveldar því í mörgum tilfellum æfingar. T. d. verður álag á burðarlimi minna og kemur það sér vel við þjálfun brotinna og lamaðra lima, sem ekki þola fullan líkamsþunga. Enn fremur gerir uppdrifseiginleiki vatnsins ýmsum sjúklingum, sem lítið sem ekkert geta hreyft sig á þurru landi, kleift að hreyfa sig í vatni. Þannig eru möguleikar á að styrkja vöðva og framkvæma hreyfingar í vatninu, sem annars væri ekki unnt að inna af hendi. Þeir, sem t. d. eru lamaðir í öllum útlimum, eiga að geta synt með smá-höfuðhreyfingu eftir mikla þjálfun.

Helstu ástæður til lækningameðferðar í sundlaug.

1. Heila- og taugasjúkdómar:

- a) Þegar um er að ræða magnleysi í útlimum og á bol, vegna sjúkdóma í taugum, t. d. við taugabólgu (polyneuritis, polyradiculitis).
- b) Við verulega lömum í ganglimum (paraplegia) og á útlimum öllum (tetraplegia), oftast vegna skemmda í mænu, t. d. afleiðingar mænuáverka eftir slys eða sjúkdóma, eins og mænuæxla o. s. frv.
- c) Í ákveðnum tilfellum af meðfæddri heilalömun (cerebral palsy) og helftralömun (hemiparesis), t. d. eftir blóðtappa og blæðingar og sérstaklega þar sem veruleg stíflömun (spasticitet) er til staðar.

2. Gigtar- og liðsjúkdómar:

- a) Ýmsar tegundir liðagigtar.
- b) Liðaskemmdir eftir slys (beinbrot með brotlínu inn í liðinn) og við slit á liðum.
- c) Vöðvaspenningsverkur (vöðvabólga).

3. Brot:

Þeir sjúklingar, sem hafa hlotið heinbrot, geta margir byrjað þjálfun í sundlaug um leið og þeir eru grónir sára sinna, þ. e. a. s. eftir ca. 10 daga.

4. Aflmun:

Þar sem aflmun (amputation) hefur verið gerð vegna sjúkdóma eða sem afleiðing slysa.

5. Ýmsir aðrir sjúkdómar.

6. Andleg upplyfting:

Fyrir alla hreyfihamlaða, sem geta hreyft sig frjálst í vatni.

Endurhæfingardeild Borgarspítalans samanstendur af 2 legudeildum með 60 rúmum í Grensásdeild og 34 rúmum í Heilsuverndarstöðinni við Barónsstíg, ásamt meðferðardeild í aðalbyggingu Borgarspítalans og er sú deild þjónustudeild við hinar ýmsu deildir þar. Á Endurhæfingardeildinni lágu á árinu 1975 tæplega 550 sjúklingar og voru um 2/3 hlutar þeirra með einkenni frá heila- og taugakerfi, liðum, vöðvum og beinum og hefðu haft gott af eða nauðsynlega þurft á meðferð að halda í vatni. Að mjög takmörkuðu leyti hefur verið reynt að bæta úr brýnustu þörf á þessu sviði með því að fá að láni sundlaug Æfingastöðvar lamaðra og fatlaðra við Háaleitisbraut. Voru á árinu 1974 farnar 211 ferðir með sjúklinga í sund, á árinu 1975 145 ferðir og það sem af er árinu 1976 86 ferðir.

Þegar Endurhæfingardeildin tók til starfa við Grensásveg var strax haft orð á því að sundlaug vantaði inn í mynd þeirrar lækningameðferðar, sem deildin leitast við að inna af hendi. Í tillögum deildarinnar til framkvæmdastjóra Borgarspítalans við fjárhagsáætlun fyrir 1977 er farið fram á heimild til að hefjast handa um hönnun og byggingu sundlaugar við deildina (sjá meðfylgjandi afrit).

Sundlaug við Grensásdeild: Í tillögum Endurhæfingardeildar frá 9.10. '74 var óskað eftir athugun á að koma upp sundlaug við Grensásdeildina.

Skýring: Þar sem engin sundlaug er við deildina hafa æfingar í vatni að mjög takmörkuðu leyti getað farið fram. Úr þessu hefur verið reynt að bæta með láni á sundlaug Styrktarfélags lamaðra og fatlaðra á Háaleitisbraut, en þangað hafa s. l. 2 ár verið farnar u. þ. b. 350 ferðir, með að jafnaði 5—10 sjúklinga í hvert sinn. Hefur þó raunverulega lítil hluti þeirra sjúklinga, sem þurft hafa, komist með í þessar ferðir, enda þótt meiri hluti sjúklinga deildarinnar væri með einkenni frá heila og taugakerfi, beinum, liðum og stoðkerfi. Æfingar í sundlaug koma einkum að gagni við ýmsar lamanir, þar sem hreyfingar allar eru miklu léttari í vatni. T. d. er möguleiki á að sjúklingur með verulega lömum í ganglimum geti gengið í vatni og þannig styrkt vöðva og göngulag, sem hann gæti ekki í andrúmsloftinu. Annar stór hópur sjúklinga, sem þarfnast æfinga í vatni, er liðagigtarsjúklingar og aflimaðir sjúklingar, svo hið helsta sé nefnt. Hjá þessum sjúklingum verður t. d. álagið á veika liði miklu minna í vatni en undir venjulegum kringumstæðum. Sundlaug á Grensási gæti ekki eingöngu komið sjúklingum Endurhæfingardeildarinnar að notum, heldur einnig verið nýtt af lömuðum og fötluðum einstaklingum í Reykjavík á kvöldin og hugsanlega orðið keppnislaug lamaðra og fatlaðra hérlandis.“

Um þetta mál hefur þegar verið fjallað í æðstu stofnunum Reykjavíkurborgar. Á fundi borgarráðs Reykjavíkur 1. okt. s. l. lögðu borgarráðsfulltrúar Sjálfstæðisflokksins fram svo hljóðandi tillögu sem síðan var einróma staðfest á borgarstjórnarfundum 7. október:

„Borgarráð samþykkir að fela borgarverkfræðingi í samráði við borgarlækni að kanna, hvort hægt er að koma fyrir sundlaug við Grensásdeild Borgarspítalans, og leggja fyrir borgarráð umsögn ásamt kostnaðaráætlun að þessari könnun lokinni.“

Þannig eru fullar forsendur fyrir samvinnu ríkisins og Reykjavíkurborgar um þessa brýnu framkvæmd.

Flutningsmenn óska þess að nefnd sú, sem fær þingsályktunartillögu þessa til meðferðar, hraði störfum sínum, þannig að hægt verði að kanna vilja Alþingis svo snemma að heilbrigðisráðherra hafi ráðrúm til að bera fram raunhæfa tillögu um nauðsynlega fjárveitingu til þessarar brýnu framkvæmdar.